شش کد درس در یک فایل | ۱۴ فصل با جدول کد و فصل | ۳۲ جدول مالی و ثبت روزنامه
مثال‌های عددی وارسی‌شده | ۱۵ کادر «دقت کنید» | منبع رسمی پیام‌نور | مشترک حسابداری و مدیریت

حسابداری صنعتی ۱

خلاصه طبقه‌بندی‌شده ۱۴ فصل، با مثال‌های حل‌شده و ثبت‌های روزنامه

منبع: کتاب حسابداری صنعتی ۱ – محمد عرب مازار یزدی (پیام نور)

کد درس: دانشگاه پیام نور – 1214021 · 1214038 · 1214154 · 1214245 · 1218821 · 1241194

آخرین به‌روزرسانی: آبان ۱۴۰۵

نویسنده جزوه //
تیم تألیف بژیک

مناسب برای رشته‌های //
حسابداری، مدیریت و رشته‌های مالی

کیفیت //
۱۴ فصل، با جدول فصل‌های هر کد

ساختار محتوا //
خلاصه فصل، مثال حل‌شده، جدول مالی

۳۷
صفحه مفید

۶
کد درس

۱۴
فصل کتاب

© Copyrights - bzhik.ir

خلاصه درس حسابداری صنعتی ۱، بر اساس کتاب محمد عرب مازار یزدی

منبع رسمی پیام نور برای شش کد درس، در ۱۴ فصل؛ با مثال‌های حل‌شده و جدول‌های مالی

منبع درس	حسابداری صنعتی ۱، محمد عرب مازار یزدی، انتشارات دانشگاه پیام نور (ثبت گلستان: ۱۳۹۲)
ویژگی	همه مثال‌های عددی (طبقه‌بندی هزینه، صورت بهای تمام‌شده، روش‌های قیمت‌گذاری مواد، نرخ سربار، سفارش‌کار، واحد معادل، میانگین و فایفو، انحراف‌های استاندارد) دوباره با محاسبه وارسی شده؛ هر جا عدد حل رایج با داده مسئله یا با گرد کردن جور درنمی‌آمد، در کادر «دقت کنید» آمده است.

کد درس خود را پیدا کنید و فصل‌هایتان را ببینید

کد درس	نام درس در گلستان	فصل‌هایی که باید بخوانید
1214021	حسابداری صنعتی ۱	حذفیاتی اعلام نشده؛ کل کتاب (فصل ۱ تا ۱۴)
1214038	حسابداری صنعتی	فصل‌های ۱ تا ۱۳ مطالعه شود
1214154	بهایابی۱	حذفیاتی اعلام نشده؛ کل کتاب (فصل ۱ تا ۱۴)
1214245	حسابداری صنعتی ۱	فصل‌های ۱ تا ۱۳ مطالعه شود
1218821	حسابرسی صنعتی(۱)	حذفیاتی اعلام نشده؛ کل کتاب (فصل ۱ تا ۱۴)
1241194	بهایابی	فصل‌های ۱ تا ۱۳ مطالعه شود

کدهای 1214219 و 1241255 (حسابداری بهای تمام شده ۱ و بهایابی) منبع دیگری دارند: «حسابداری صنعتی۱» نازنین بشیری‌منش و همکاران، ثبت ۱۴۰۵. این فایل برای آن کتاب نیست.

فصل اول: کلیات و مفاهیم حسابداری بهای تمام شده

منبع: کتاب عرب مازار یزدی

- حسابداری بهای تمام شده (صنعتی) حوزه‌ای از حسابداری است که با اندازه‌گیری، ثبت و گزارش اطلاعات مربوط به اقلام بهای تمام شده سروکار دارد و اصولاً به واحدهایی مربوط است که این فرایند را انجام می‌دهند:
  - خرید مواد اولیه
  - ساخت کالا
  - فروش کالا
- تفاوت اصلی با حسابداری مالی: اطلاعات حسابداری مالی را اشخاص و گروه‌های برون‌سازمانی به کار می‌گیرند، ولی اطلاعات و گزارش‌های حسابداری صنعتی را مدیران مؤسسه در امر برنامه‌ریزی، کنترل و تصمیم‌گیری استفاده می‌کنند.

مقایسه حسابداری مالی و حسابداری صنعتی

مبنای مقایسه	حسابداری مالی	حسابداری صنعتی
استفاده‌کنندگان	برون‌سازمانی	درون‌سازمانی
محدودیت‌ها	مقررات مستقیم	مقررات غیرمستقیم
هدف	اندازه‌گیری سود و زیان	محاسبه بهای تمام شده
مبنای اطلاعات	بهای تمام شده تاریخی	تاریخی، برآوردی، بودجه‌ای و استاندارد
زمان تهیه گزارشات	حداقل سالی یکبار	توسط مدیریت تعیین می‌شود
دامنه شمول	کل شرکت	شعبه، دایره، مرکز هزینه یا یک دپارتمان

تعاریف مربوط به مخارج انجام شده در حسابداری صنعتی

بهای تمام شده (Cost): منابع از دست رفته برای تحصیل کالاها و خدمات مورد نیاز.

- **هزینه (Expense):** بهای تمام شده‌ای است که منافع مورد انتظار آن حاصل شده و عملاً برای کسب درآمدهای دوره مالی معینی از دست رفته و در برابر درآمدهای همان دوره قرار می‌گیرد.
- **زیان:** بخشی از بهای تمام شده که منافع مورد انتظار از آن حاصل نشده و در واقع ارزش خود را بدون آنکه منفعتی نصیب شرکت کند از دست داده است.

دقت کنید: فرق «هزینه» و «زیان» در حاصل شدن یا نشدن منفعت است؛ هر دو از بهای تمام شده می‌آیند، ولی فقط هزینه در برابر درآمد دوره قرار می‌گیرد.

اقلام مربوط به بهای تمام شده تولید

- **مواد مستقیم:** آن دسته از مواد اولیه که ماهیت کالای تولیدی به آن‌ها وابسته است و مستقیماً در تولید نقش دارد، مثل کاغذ برای چاپ کتاب و چوب برای ساخت صندلی.
- **مواد غیرمستقیم:** ماهیت کالا مستقیماً به آن‌ها وابسته نیست، ولی استفاده از آن‌ها در فرایند تولید اجتناب‌ناپذیر است، مانند میخ در ساخت صندلی، مواد تمیزکننده ماشین‌آلات و چسب در تولید کتاب.
- **دستمزد مستقیم:** دستمزد کارکنانی که مستقیماً در فرایند تولید روی مواد اولیه کار می‌کنند و برای این منظور با ماشین‌آلات و ابزارآلات مختلف کار می‌کنند.
- **دستمزد غیرمستقیم:** دستمزد کارکنانی که مستقیماً درگیر کار تولیدی نیستند ولی کار آن‌ها برای تولید ضروری است، مثل سرکارگران، نگهبانان کارخانه و مأموران کنترل کیفیت محصولات.

- **هزینه‌های سربار کارخانه:** اقلامی که در فرایند تولید صرف می‌شوند اما در زمره مواد مستقیم یا دستمزد مستقیم نیستند؛ مهم‌ترین آن‌ها مواد غیرمستقیم، دستمزد غیرمستقیم و هزینه‌های عمومی کارخانه‌اند.

فصل دوم: روش‌های طبقه‌بندی مفاهیم بهای تمام شده

- یکی از اهداف مهم حسابداری بهای تمام شده، طبقه‌بندی صحیح مفاهیم بهای تمام شده به منظور استفاده اثربخش از اطلاعات است و این طبقه‌بندی بر چند مبنا صورت می‌گیرد.

۱) بر اساس عوامل و عناصر تشکیل‌دهنده محصول

- هزینه‌ها با توجه به مستقیم یا غیرمستقیم بودن نسبت به محصول تولیدی به سه دسته مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار کارخانه تقسیم می‌شوند و هزینه‌های غیرتولیدی تحت عنوان «هزینه‌های اداری» در صورت سود و زیان ظاهر می‌شوند.

۲) بر اساس ارتباط با فرایند تولید

- این طبقه‌بندی با تقسیم‌بندی قبلی ارتباط تنگاتنگ دارد و بیشتر به قصد اهداف کنترلی انجام می‌شود:
  - **بهای تمام شده اولیه تولید:** مواد مستقیم + دستمزد مستقیم
  - **هزینه‌های تبدیل:** دستمزد مستقیم + هزینه‌های سربار

> ⚠ **دقت کنید:** دستمزد مستقیم هم در بهای اولیه هست و هم در هزینه تبدیل؛ برای همین جمع این دو از بهای تمام شده محصول بیشتر می‌شود.

۳) بر اساس رابطه با حجم تولید

- **اقلام ثابت:** در محدوده‌ای معین از تولید، با افزایش حجم تولید مقدارشان تغییری نمی‌کند؛ مثل اجاره ساختمان کارخانه.
- **اقلام متغیر:** با افزایش حجم تولید جمع آن‌ها هم افزایش می‌یابد و با حجم تولید رابطه مستقیم دارند؛ مثل مواد مستقیم.
- **اقلام نیمه‌متغیر:** از دو جزء ثابت و متغیر تشکیل شده‌اند؛ جزء ثابت ربطی به حجم تولید ندارد و جزء متغیر با حجم تولید افزایش می‌یابد؛ مثل هزینه تلفن و آب و برق.

۴) بر اساس فعالیت‌های مختلف

- **اقلام تولیدی:** دستمزد مستقیم، مواد مستقیم و سربار کارخانه.
- **هزینه‌های اداری:** مخارجی که برای هدایت شرکت، کنترل و گردش فعالیت‌های آن صرف می‌شود، مانند حقوق کارکنان.
- **هزینه‌های بازاریابی:** هزینه‌هایی که صرف فروش کالا و ارائه خدمات گوناگون به مشتریان می‌شود.

- **هزینه‌های تأمین مالی:** هزینه‌های مربوط به تأمین وجوه لازم برای گردش عملیات، مثل کارمزد وام‌های دریافتی از بانک.

۵) بر اساس زمان تبدیل به هزینه

- برخی اقلام ابتدا در حکم دارایی‌اند و بعد هزینه می‌شوند و برخی از ابتدا هزینه‌اند:
  - **بهای تمام شده محصول:** مواد مستقیم، دستمزد مستقیم و سربار؛ به محض فروش محصول، جمع بهای آن با عنوان «بهای تمام شده کالای فروش رفته» هزینه می‌شود.
  - **هزینه‌های دوره:** مخارجی که به دوره وقوع مربوط‌اند و همان دوره هزینه می‌شوند.
- توجه: این فایل رایگان نیست و منحصرا برای سایت "بژیک" با آدرس اینترنتی www.bzhik.ir تهیه و تنظیم شده است. تمام حقوق مادی و معنوی این محصول، متعلق به سایت "بژیک" می باشد؛ هر گونه کپی برداری و انتشار غیر قانونی آن توسط افراد سودجو، بدون اخطار قبلی، پیگرد قانونی در پی خواهد داشت؛ لذا بایستی مستقیما از این سایت خریداری شود در غیر این صورت مسئولین راضی نمی باشند و حرام و حق الناس می باشد

مثال‌های حل‌شده فصل دوم

مثال ۱: بهای تمام شده کالای ساخته شده

- داده‌ها: مواد ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال (۸۰٪ مستقیم)، دستمزد ۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال (۷۰٪ مستقیم)، سربار آب و برق ۵,۰۰۰,۰۰۰، هزینه فروش ۷,۵۰۰,۰۰۰ و هزینه اداری ۸,۵۰۰,۰۰۰ ریال.
- بهای ساخت (سربار، دستمزد غیرمستقیم، مواد غیرمستقیم، دستمزد مستقیم و مواد مستقیم): ۸,۰۰۰,۰۰۰ + ۳,۵۰۰,۰۰۰ + ۲,۰۰۰,۰۰۰ + ۱,۵۰۰,۰۰۰ + ۵,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- جمع بهای تمام شده عملیات: ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۷,۵۰۰,۰۰۰ + ۸,۵۰۰,۰۰۰ = ۳۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال

مثال ۲: بهای اولیه، هزینه تبدیل و بهای محصول

قلم	مبلغ (ریال)
مواد مستقیم	۲۵,۰۰۰
مواد غیرمستقیم	۵,۰۰۰
دستمزد مستقیم	۳۰,۰۰۰
دستمزد غیرمستقیم	۴,۵۰۰
سایر سربار	۱۵,۰۰۰

- بهای اولیه: ۲۵,۰۰۰ + ۳۰,۰۰۰ = ۵۵,۰۰۰
- هزینه تبدیل: (۵,۰۰۰ + ۴,۵۰۰ + ۱۵,۰۰۰) + ۳۰,۰۰۰ = ۵۴,۵۰۰

- بهای تمام شده محصول = ۷۹٬۵۰۰ ریال

مثال ۳: هزینه، زیان و موجودی از یک رقم بهای تمام شده

- ۷۵٬۰۰۰ واحد با بهای ۶٬۳۰۰٬۰۰۰ ریال ساخته شده؛ ۵۹٬۰۰۰ واحد فروش رفته، ۱۴٬۰۰۰ واحد در انبار مانده و ۲٬۰۰۰ واحد از بین رفته است.
- بهای هر واحد: $\frac{۶٬۳۰۰٬۰۰۰}{۷۵٬۰۰۰}$ = ۸۴ ریال
- بهای کالای فروش رفته (هزینه): ۴٬۹۵۶٬۰۰۰ = ۸۴ × ۵۹٬۰۰۰؛ زیان: ۱۶۸٬۰۰۰ = ۸۴ × ۲٬۰۰۰؛ موجودی (دارایی): ۱٬۱۷۶٬۰۰۰ = ۸۴ × ۱۴٬۰۰۰ ریال.

مثال ۴: هزینه ثابت پله‌ای

- اجاره تولید رادیاتور: کمتر از ۳٬۰۰۰ واحد در ماه ۳۰۰٬۰۰۰ ریال، بین ۳٬۰۰۰ تا ۶٬۰۰۰ واحد ۳۷۰٬۰۰۰ ریال و بیش از ۶٬۰۰۰ واحد ۴۲۰٬۰۰۰ ریال؛ هزینه در هر بازه ثابت است ولی با عبور از بازه پله‌ای بالا می‌رود.

مثال ۵: اثر حجم تولید بر بهای هر واحد

- هزینه ثابت ۲۰٬۰۰۰٬۰۰۰ ریال (در دامنه ۳٬۰۰۰ تا ۸٬۰۰۰ واحد) و هزینه متغیر هر واحد ۲٬۲۵۰ ریال.
- طرح اول، ۴٬۵۰۰ واحد: جمع: ۳۰٬۱۲۵٬۰۰۰ = ۲٬۲۵۰ × ۴٬۵۰۰ + ۲۰٬۰۰۰٬۰۰۰؛ بهای هر واحد ≈ ۶٬۶۹۴ ریال.
- طرح دوم، ۷٬۲۰۰ واحد: جمع = ۳۶٬۲۰۰٬۰۰۰؛ بهای هر واحد ≈ ۵٬۰۲۸ ریال.
- با افزایش تولید، هزینه ثابت روی واحدهای بیشتری سرشکن می‌شود و بهای هر واحد پایین می‌آید.

مثال ۶: از مواد و دستمزد تا سود خالص

- فروش ۵٬۹۰۰٬۰۰۰؛ مواد ۵۲۰٬۰۰۰ (۱۰٪ غیرمستقیم)؛ دستمزد ۷۰۰٬۰۰۰ (۱۲٪ غیرمستقیم)؛ سربار ۲٬۵۰۰٬۰۰۰ (شامل مواد و دستمزد غیرمستقیم)؛ حقوق کارکنان دفتری ۴۸۰٬۰۰۰؛ سایر هزینه‌های عمومی و اداری ۱٬۴۷۰٬۰۰۰؛ ۹۲٪ تولید فروخته شده.

شرح	مبلغ (ریال)
مواد مستقیم (۵۲۰٬۰۰۰ × ۹۰٪)	۴۶۸٬۰۰۰
دستمزد مستقیم (۷۰۰٬۰۰۰ × ۸۸٪)	۶۱۶٬۰۰۰
سربار	۲٬۵۰۰٬۰۰۰
بهای تمام شده کالای ساخته شده	۳٬۵۸۴٬۰۰۰
بهای کالای فروش رفته (۹۲٪)	۳٬۲۹۷٬۲۸۰
سود ناخالص	۲٬۶۰۲٬۷۲۰

هزینه‌های اداری و عمومی (۱,۴۷۰,۰۰۰ + ۴۸۰,۰۰۰)	(۱,۹۵۰,۰۰۰)
سود خالص	۶۵۲,۷۲۰

⚠️ **دقت کنید:** خرید تجهیزات در پایان سال دارایی است، نه هزینه دوره؛ در محاسبه بهای ساخت وارد نمی‌شود.